

Referanser: KR-AU 16/20, KR-AU 20/20, Kirkerådets vedtak 18. mars 2020, KR 31/20, KR 34/20, KR 44/20

Arkivsak: 20/01432-14

Saksdokumenter:

KR 43.1/20 Høringsoppsummering - gjennomføring av Kirkemøtets saksbehandling og valg av Kirkerådet m.m. i lys av smitteverntiltak mot covid-19

Gjennomføring av Kirkemøtets saksbehandling i 2020 og valg av Kirkerådet m.m. hvis Kirkemøtet ikke kan gjennomføres fysisk i lys av smitteverntiltak mot covid-19

Sammendrag

Kirkerådet sendte 4. mai 2020 et høringsnotat med forslag til alternativ gjennomføring av Kirkemøtes saksbehandling i 2020 og valg av Kirkerådet m.m. hvis Kirkemøtet ikke kan gjennomføres fysisk i lys av smitteverntiltak mot covid-19.

Det var bred oppslutning om at Kirkemøtet primært bør gjennomføres fysisk som planlagt. Om det ikke lar seg gjøre, anbefaler sju av høringsinstansene at det ikke avholdes noe kirkemøte eller valg av Kirkeråd i 2020, men at det sittende Kirkerådet fungerer inntil Kirkemøtet i april 2021. De la blant annet vekt på at det vil være krevende for nyvalgte kirkemøtemedlemmer å gjennomføre et godt opplyst valg av Kirkerådet hvis Kirkemøtet ikke kommer sammen fysisk. Fem av høringsinstansene mener at om Kirkemøtet ikke kan gjennomføres fysisk, må det gjennomføres digitalt i 2020 som et fjernmøte som møter bispedømmevis. Disse la bl.a. vekt på at dette er en forutsetning for det kirkelige folkestyret og av respekt for kirkevalget i 2019.

Det legges til grunn at Kirkemøtet etter alt å dømme vil la seg gjennomføre som planlagt 8.–11. oktober 2020. Hvis dette likevel ikke vil la seg gjøre, anbefales det i lys av høringen at det ikke gjennomføres et digitalt kirkemøte i 2020, men at det sittende Kirkerådet fortsetter å fungere inntil Kirkemøtet i april 2021. Høringen har gitt støtte til at denne løsningen kan velges.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet mener at det er viktig for det kirkelige demokratiet at Kirkemøtet kan gjennomføres fysisk, og viser til at det ligger an til at Kirkemøtet kan gjennomføres som planlagt 8.–11. oktober 2020.

2. Hvis endrede smittevernregler gjør det umulig å gjennomføre et fysisk møte 8.–11. oktober 2020, har Kirkerådets arbeidsutvalg fullmakt til å treffe vedtak om at Kirkemøtet 2020 skal avlyses. Kirkerådet slår fast at det i så tilfelle ikke vil være aktuelt å planlegge et nytt fysisk kirkemøte eller gjennomføres et digitalt kirkemøte før Kirkemøtet i april 2021, i tråd med alternativet som fikk størst oppslutning i høringen. En konsekvens av et slikt vedtak vil være at Kirkerådets funksjonstid forlenges til Kirkemøtet gjennomføres i april 2021, jf. regler for valg av Kirkerådet § 1-2 første ledd.

Saksorientering

1. Innledning

Kirkerådet sendte 4. mai 2020 et høringsnotat med forslag til alternativ gjennomføring av Kirkemøtet. Kirkerådet har mottatt hørings svar fra alle bispedømmeråd samt fra Åpen folkekirke.

Saken dreier seg om hva en skal gjøre dersom smittevernsituasjonen endrer seg slik at det blir umulig å gjennomføre et fysisk Kirkemøte høsten 2020. Kirkerådet har i fjernmøte 27. mars 2020 vært opptatt av at Kirkemøtet 2020 bør gjennomføres fysisk i høst. De fleste av høringsinstansene har også benyttet anledningen til å anbefale at Kirkemøtet i 2020 gjennomføres fysisk.

2. Alternativ gjennomføring av Kirkemøtet

2.1 Forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet skisserte Kirkerådet fire alternative løsninger dersom Kirkemøtet ikke kan gjennomføres fysisk:

1. Kirkerådet fungerer til Kirkemøtet 2021.

Dette alternativet innebærer at Kirkerådet som ble valgt på Kirkemøtet i 2016 vil fortsette å fungere med hjemmel i nødretten inntil Kirkemøtet samles igjen i 2021.

2. Kirkemøtet fattet nødvendige vedtak gjennom skriftlig saksbehandling

I et slikt alternativ kunne Kirkerådet ha lagt til rette for at Kirkemøtet kunne få et par enkle saker til behandling gjennom skriftlig saksbehandling. På grunn av de begrensninger som finnes ved skriftlig saksbehandling, bør saksbehandlingen i et slikt alternativ begrenses til et minimum; for eksempel en sak hvor Kirkemøtet delegerer myndighet til Kirkerådet til å fatte vedtak i saker som må behandles før neste møte i Kirkemøtet, de valg og oppnevninger som skulle skjedd på Kirkemøtet i 2020 og en sak med valg av Kirkerådet.

3. Fjernmøte

A. Videomøte der deltakerne møter individuelt

I denne løsningen møtes medlemmene og representantene i Kirkemøtet gjennom et videomøte på en plattform hvor hvert enkelt medlem og representant kan delta fra hver sin lokasjon.

B. Videomøte der deltakerne møter bispedømmevis

I denne løsningen møtes medlemmene og representantene i Kirkemøtet fysisk på ett sted i hvert bispedømme, slik at det er 11–20 personer per lokasjon, som kobles sammen til et felles videomøte.

2.2 Tilbakemeldinger fra høringsinstansene

Høringsinstansene ga følgende tilbakemeldinger på primær- og sekundærstandpunkt til alternativ gjennomføring:

	Kirkerådet fungerer til KM 2021	Fjernmøte A (individuell deltakelse)	Fjernmøte B (bispedømmevis deltakelse)
Primærstandpunkt	<ol style="list-style-type: none">1. Agder og Telemark BDR2. Åpen folkekirke3. Borg BDR4. Sør-Hålogaland BDR5. Tunsberg BDR6. Oslo BDR7. Bjørgvin BDR		<ol style="list-style-type: none">1. Hamar BDR2. Møre BDR3. Nidaros BDR4. Nord-Hålogaland BDR5. Stavanger BDR
Sekundærstandpunkt		<ol style="list-style-type: none">1. Agder og Telemark BDR2. Nidaros BDR3. Nord-Hålogaland BDR	<ol style="list-style-type: none">1. Borg BDR2. Sør-Hålogaland BDR3. Tunsberg BDR4. Oslo BDR5. Bjørgvin BDR

Som det fremgår av tabellen ovenfor gikk seks bispedømmeråd og Åpen folkekirke inn for at Kirkerådets periode forlenges til Kirkemøtet i 2021. *Oslo bispedømmeråds* uttalelse, som har mye av den samme ordlyden som uttalelsene fra *Sør-Hålogaland bispedømmeråd*, *Tunsberg bispedømmeråd*, *Bjørgvin bispedømmeråd* og *Åpen folkekirke*, lød som følger:

Om det mot formodning ikke skulle bli mulig å gjennomføre skulle bli mulig å gjennomføre, mener Oslo bispedømmeråd at det beste alternativet vil være å forlenge funksjonstiden for Kirkerådet fram til KM i april 2021. Et nyvalgt Kirkemøte vil ha store utfordringer med å velge et nytt Kirkeråd uten å komme fysisk sammen. Oslo bispedømmeråd frykter at et Kirkeråd valgt uten større debatt, vil gi et Kirkeråd med lav legitimitet. Vi vil understreke viktigheten av den fysiske møteplassen Kirkemøtet er som en måte å forankre legitimiteten til de som velges inn i KR. Kandidatpresentasjonen er dessuten bare en av mange måter man blir kjent med de som foreslås inn i KR. Å velge et KR med på så lite grunnlag, vil være utfordrende både for rådet og resten av kirken, siden rådet skal være valgt helt til KM i 2024. Da vil det være bedre å gjennomføre valget av nytt Kirkeråd, sammen med de andre rådene og utvalgene, i april 2021. Selv om dagens Kirkeråd er valgt i forrige periode, har det demokratisk legitimitet. Oslo bispedømmeråd anbefaler derfor alternativ 3.1, dersom det skulle vise seg at det blir umulig å arrangere Kirkemøtet høsten 2020 som planlagt.

Tilsvarende uttalte *Borg bispedømmeråd*:

«Til grunn for vår vurdering ligger blant annet at det kan oppleves krevende, spesielt for nyvalgte, å velge et nytt Kirkeråd uten den dynamikken, mulighet til kjennskap og en reell debatt som oppstår når man kommer fysisk sammen. I motsetning til andre organisasjoner (f.eks. politiske partier) der de som stiller til valg gjennomgående er godt kjent blant dem som skal stemme, så er det ikke nødvendigvis tilfellet i Kirkemøtet der det nå også er mange helt nye representanter som ikke kjenner noen. Å utelukkende basere valg av nytt

Kirkeråd på skriftlig og eventuell digital presentasjon, kan derfor være sårbart, og kan i ytterste fall svekke det nye Kirkerådets legitimitet. På den annen side ser vi et det også er et problem med legitimiteten til et Kirkeråd om det bli sittende relativt lenge uten å være valgt av nåværende Kirkemøte. Vi vurderer imidlertid risiko ved digitalt møte som alvorligere enn den forholdsvis korte perioden utsettelsen gjelder, som er omtrent et halvt år. Vi forutsetter at det uansett må avholdes valg på nytt KR senest i april 2021, dersom det i verste fall skulle bli behov for ytterligere utsettelse av fysisk KM.»

Fem bispedømmeråd gikk inn for at Kirkemøtet uansett bør gjennomføres som et fjernmøte bispedømmevis. *Hamar bispedømmeråd* uttalte:

Hamar bispedømmeråd ser det som en forutsetning for det kirkelige folkestyre og av respekt for kirkevalget 2019 at det avholdes Kirkemøte i 2020. Det er vårt primære håp og ønske at det kan avholdes fysisk som forutsatt i oktober. Hvis det ikke kan gjennomføres må det avholdes et digitalt kirkemøte.

Det digitale kirkemøte bør avholdes slik at de enkelte bispedømmeråd samles hver for seg fysisk, selvsagt under forutsetning av at smittevernrestriksjonene kan overholdes. En slik organisering vil ivareta et behov for samordning og samtidig gi mulighet for nødvendig teknisk assistanse. Smittevernhensyn medfører at p.t. kan ikke bispedømmets egne lokaler med tilhørende videokonferanseutstyr benyttes. Således må det investeres i nødvendig teknisk utstyr, alternativt må den enkelte representant logge seg på individuelt selv om man sitter fysisk sammen. Kostnader til lokaler, overnatting og bespisning forutsettes dekket av Kirkemøtets budsjett.

Nidaros bispedømmeråd uttalte:

Nidaros bispedømmeråd gir sin tilslutning til Kirkerådets initiativ for å legge til rette for å kunne gjennomføre et Kirkemøte i 2020 som digitalt fjernmøte, hvis det ikke skulle være mulig å gjennomføre et fysisk Kirkemøte i Trondheim i oktober 2020. Bispedømmerådet mener det er viktig at DNK strekker seg så langt råd er for å kunne gjennomføre det planlagte Kirkemøtet som et fysisk møte i 2020. Det valgte Kirkerådet skal behandle krevende saker, både planlagte saker som f.eks. Kirkelig organisering og de mer akutte som er knyttet til koronaepidemien. At Kirkerådet er forankret i det valgte Kirkemøtet og har demokratisk legitimitet, er i særdeles viktig i denne situasjonen og i disse sakene.

Et flertall i Nidaros bispedømmeråd, 8 av 11 medlemmer, vil foretrekke **Løsning B** som behandlingsform – videomøter der deltakerne møter bispedømmevis. Mange av kirkemøtets delegater er uten kirkemøteerfaring. Å kunne møte bispedømmevis vil være den beste måten å gi delegatene gode rammer for gode refleksjoner og beslutninger i Kirkemøtet. Løsning B har også den fordel at den tekniske infrastrukturen allerede er på plass i alle bispedømmer.

Det vises for øvrig til den vedlagte høringsoppsummeringen.

2.3 Vurdering

Et flertall av høringsinstansene (7 av 12) har gått inn for at om det ikke lar seg gjøre å gjennomføre Kirkemøtet fysisk, forlenges Kirkerådets funksjonstid til Kirkemøtet i 2021. Dette følger av reglene hvis det ikke blir gjennomført et Kirkemøte i 2020.¹ Samtidig var det fem høringsinstanser som primært gikk inn for at Kirkemøtet må gjennomføres digitalt i så tilfelle, og seks av de andre høringsinstansene gikk sekundært inn for dette alternativet.

Dette viser at både alternativet med å forlenge Kirkerådets funksjonstid til Kirkemøtet i 2021 og alternativet med et fjernmøte med bispedømmevis deltakelse, er alternativer med god oppslutning i høringen.

Det blir derfor et vurderingsspørsmål om hva som er mest hensiktsmessig hvis det viser seg at smittesituasjonen endrer seg slik at det blir nødvendig å avlyse Kirkemøtet 8.–11. oktober 2020. På den ene siden er det viktig at kirkedemokratiets styrende organer faktisk er i funksjon gjennom å møtes, gjennom å kunne gjennomføre debatter og gjennom muligheten til å fatte vedtak. På den annen side har flere av høringsinstansene anført at Kirkemøtet som fjernmøte, i den situasjonen vi er i nå med et nyvalgt kirkemøte, ikke vil kunne gi et godt nok grunnlag til å velge et nytt Kirkeråd på. Kirkerådet vil kunne fungere inntil Kirkemøtet kan samles for første gang i bispedømmerådernes valgperiode, for å velge et nytt råd.

Det anbefales etter dette at om smittevernsituasjonen endrer seg på en slik måte at det ikke går an å gjennomføre Kirkemøtet som fysisk møte 8.–11. oktober 2020, vil Kirkemøtet avlyses for 2020, slik at Kirkerådets funksjonstid blir forlenget til etter Kirkemøtet 2021. I medhold av delegasjonen Kirkerådet ga til Kirkerådets arbeidsutvalg i sak KR 34/20, vil Kirkerådets arbeidsutvalg ha myndighet til å treffe avgjørelse på vegne av Kirkerådet i saker som på grunn av den pågående pandemien ikke kan vente til neste ordinære møte.

For ordens skyld skal det pekes på at 1/4 av Kirkemøtets medlemmer i ekstraordinære situasjoner kan innkalle Kirkemøtet mellom de ordinære sesjoner, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 1-2. Dette åpner for at et mindretall kan kreve Kirkemøtet gjennomført digitalt før Kirkemøtet i april 2021. Det legges likevel til grunn at Kirkerådets beslutning, etter høringen, vil ha god legitimitet blant kirkemøtemedlemmene.

3. Saksliste

3.1 Forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det skissert tre alternativer for hva slags sakslister som skulle behandles, avhengig av hva som ble ansett som mest nødvendig.

Saksliste alternativ A	Saksliste alternativ B	Saksliste alternativ C
1. Godkjenning av innkalling, saksliste og behandlingsform	1. Godkjenning av innkalling, saksliste og behandlingsform	1. Godkjenning av innkalling, saksliste og behandlingsform
2. Valg a. Valg av valgkomité	2. Valg a. Valg av valgkomité	2. Valg a. Valg av valgkomité

¹ Kirkerådet sitter etter regler for valg av Kirkerådet § 1-2 frem til det første Kirkemøtet i bispedømmerådernes valgperiode. En konsekvens av et vedtak om å avlyse Kirkemøtet vil være at rådets funksjonstid forlenges til Kirkemøtet kan avholdes, altså det første Kirkemøtet i bispedømmerådernes valgperiode.

<ul style="list-style-type: none"> b. Valg av protokollkomité c. Valg av Kirkerådet d. Valg av kontrollutvalget <p>3. Forskrifter om endringer av regler for valg av Kirkerådet (vara for prester)</p> <p>4. Delegasjon til Kirkerådet - utvidede fullmakter frem mot neste Kirkemøtet</p> <p>5. Forlengelse av Mellomkirkelig råds periode og delegasjon til Kirkerådet til å foreta valg av Den norske kirkes klagenemnd, Samisk kirkeråd og eventuelle suppleringsvalg til Mellomkirkelig råd.</p> <p>6. Endringer i Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg</p>	<ul style="list-style-type: none"> b. Valg av protokollkomité c. Valg av Kirkerådet d. Valg av kontrollutvalget e. Valg av Samisk kirkeråd f. Valg av Mellomkirkelig råd g. Valg av Den norske kirkes klagenemnd <p>3. Forskrifter om endringer av regler for valg av Kirkerådet (vara for prester)</p> <p>4. Regler Mellomkirkelig råd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden</p> <p>5. Kirkemøtets fordeling av midler 2021 og orientering om budsjett for 2020</p> <p>6. Støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet</p> <p>7. Pensjonsleverandør fra 2021</p> <p>8. Kirkeordningen – overgangsbestemmelser og ikrafttredelse</p> <p>9. Delegasjon til Kirkerådet - utvidede fullmakter frem mot neste Kirkemøtet</p> <p>10. Endringer i Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg</p>	<ul style="list-style-type: none"> b. Valg av protokollkomité c. Valg av Kirkerådet d. Valg av kontrollutvalget e. Valg av Samisk kirkeråd f. Valg av Mellomkirkelig råd g. Valg av Den norske kirkes klagenemnd <p>3. Forskrifter om endringer av regler for valg av Kirkerådet (vara for prester)</p> <p>4. Regler Mellomkirkelig råd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden</p> <p>5. Kirkemøtets fordeling av midler 2021 og orientering om budsjett for 2020</p> <p>6. Støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet</p> <p>7. Pensjonsleverandør fra 2021</p> <p>8. Kirkeordningen – overgangsbestemmelser og ikrafttredelse</p> <p>9. Delegasjon til Kirkerådet - utvidede fullmakter frem mot neste Kirkemøtet</p> <p>10. Endringer i Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg</p> <p>11. Plan for diakon i Den norske kirke</p> <p>12. Kristne migranter</p>
--	--	---

3.2 Tilbakemeldinger fra høringsinstansene

	Saksliste alternativ A	Saksliste alternativ B	Saksliste alternativ C	Annet
Primær-ønske	Agder og Telemark BDR Nidaros BDR	Borg BDR Tunsberg BDR Oslo BDR Bjergvin BDR Hamar BDR (med forslag til tilpasninger)	Nord-Hålogaland BDR Stavanger BDR	Åpen folkekirke
Sekundær-ønske		Nord-Hålogaland BDR	Tunsberg BDR Oslo BDR Bjergvin BDR	

Borg bispedømmeråd, Tunsberg bispedømmeråd, Oslo bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd og Hamar bispedømmeråd gikk inn for alternativ B. *Hamar bispedømmeråd* hadde samtidig forslag om at Mellomkirkelig råds mandat forlenges og at Kirkerådet delegeres å foreta valg av Den norske kirkes klagenemnd, Samisk kirkeråd og eventuelle suppleringsvalg. Kontrollutvalgets rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak og melding om kontrollutvalgets arbeid, samt saken om kristne migranter behandles. Sistnevnte fordi det «vurderes som viktig at man også har en mer «politisk» sak til behandling og denne bør prioriteres». Ved behov foreslo Hamar bispedømmeråd videre at sakene om *Pensjonsleverandør fra 2021* og *Kirkeordningen – overgangsbestemmelser og ikrafttredelse* kan delegeres til Kirkerådet.

Stavanger bispedømmeråd mente at sakslisten «bør (...) være mest mulig omfattende, innenfor de rammer som kan gi en forsvarlig saksbehandling. Vi peker på alternativ C som den foretrukne sakslisten.» *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* gikk også inn for alternativ C, subsidiært alternativ B.

Åpen folkekirke tok ikke stilling til alternativene for saksliste, men understreket at i tillegg til å gjennomføre ulike valg, er sak «KM 18/20 Støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet» viktig å behandle på årets Kirkemøtet fordi «Det er avgjørende at Den norske kirke nå skaper bedre rammevilkår for kirkedemokratiet. En slik støtte vil være et viktig bidrag.»

3.3 Vurdering

I lys av vurderingen i avsnitt 2.3 og forslaget til vedtak anses det som unødvendig å ta stilling til hva slags saker som burde bli behandlet om et fysisk kirkemøte ikke kan avholdes. Det er dessuten noe som bør vurderes nærmere fortløpende ut fra den situasjonen som gjelder, i det tilfelle det fysiske Kirkemøtet må avlyses.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Gjennomføringen av Kirkemøtet i 2020 gjennom annen møteform enn et fysisk møte vil medføre en reduksjon i kostnader sammenlignet med ordinært budsjett.